

ALTERNATIEVE STRAF: GEEN CEL, MAAR WERKEN IN BIJVOORBEELD HET CAMBUURSTADION

'Maar', roept de buitenwacht, 'een verkrachter of moordenaar kun je toch niet tussen bejaarden of verpleegsters laten werken?' 'Nee', legt Henk Huisman (30), coördinator Dienstverlening voor meerderjarigen bij de Reklasseringsraad in Leeuwarden uit, 'de alternatieve straf is voornamelijk van toepassing op de kleine criminaliteit. Daarbij gaat het om zaken als joyriding, vernielingen, inbraak, belasting- en uitkeringsfraude. Een veroordeling van maximaal drie maanden gevangenisstraf kan worden omgezet in dienstverlening. Ze kan alleen worden opgelegd, als de verdachte schuld heeft bekend en vrijwillig wil meewerken. Anders zit je al gauw in de sfeer van dwangarbeid. In alle gevallen moet het om een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf gaan'.

Celstraf werkt dikwijls averechts

Celstraf heeft dikwijls een averechtse uitwerking. Onderzoeken hebben uitgewezen dat de verdachte vaak in een vicieuze cirkel terecht komt. Twee maanden zitten betekent dat de veroordeelde gedurende die tijd in maatschappelijk opzicht 'niets' doet. Bij iemand die werkloos is, wordt de uitkering stopgezet, terwijl ondertussen huur, woon- en andere kosten wel doorgaan. Bij vrijlating zit de veroordeelde vaak diep in de schulden. Daar komt nog eens het strafblad bij, waar werkgevers vaak niet al te happig op zijn. Kortom, de kans op herhaling van een misdrijf is betrekkelijk groot.

'Vanuit die achtergrond is het idee van alternatieve strafverlening ontstaan', vertelt Huisman. 'Iemand die bij joyriding of met te veel drank op een oude man het ziekenhuis heeft ingereden, wordt door ons, nadat de Officier van Justitie of de rechter een strafbaan heeft opgelegd, bijvoorbeeld in een ziekenhuis of revalida-

tiecentrum te werk gesteld. Op die manier wordt de verdachte op heel concrete wijze gekonfronteerd met de gevolgen van zijn daad. Tijdens die dienstverleningsperiode zit hij niet in het gevangenis milieu van criminelen onder elkaar, waar de kans op herhaling van misdrijven eerder wordt vergroot dan verkleind'. 'Dienstverlening werkt bovendien sneller. De verdachte moet meteen na zijn veroordeling zijn strafbaantje opknappen. Iemand die tot een langere gevangenisstraf is veroordeeld, moet tegenwoordig soms een jaar of langer wachten voordat hij, vanwege het tekort aan celruimte, zijn straf kan uitzitten. Dat vermindert het effect van straf'.

Overheid loopt achter

'Het vervullen van een alternatieve straf is zeker geen luizebaantje', verklaart Huisman. 'Wordt de veroordeelden in de gevangenis iedere vorm van verantwoordelijkheid ontnomen, binnen de dienstverlening hebben zij er maar voor te zorgen dat ze op tijd zijn, afspraken nakomen etc. Ze zijn verplicht om te doen wat hun wordt opgedragen. Gaat het één of

tweemaal verkeerd, dan krijgen ze alsnog gevangenisstraf opgelegd. In het algemeen kun je zeggen dat men bij dienstverlening binnen de maatschappij functioneert en niet er buiten, zoals dat bij celstraf het geval is. Met het werk wordt er ten opzichte van de maatschappij, waarin zij in de fout gingen, iets goedge maakt'.

Desalniettemin blijft de vraag bestaan, waarom er ten aanzien van de snel stijgende criminaliteit om een hardere aanpak wordt gevraagd. Dit blijkt o.a. uit de bouw van meer gevangenissen.

'De overheid is voorbijgegaan aan de oorzaken van de criminaliteit', zegt dr. Jongman, hoogleraar in de criminologie aan de Universiteit in Groningen. 'Iemand die de wet overtreedt, krijgt gevangenisstraf. Die aanpak heeft nooit veel zoden aan de dijk gezet. De kans op herhaling van misdrijven na veroordeling is groot'.

'Je moet proberen mensen aan de samenleving te binden. Als overheid heb je echter weinig greep op relaties. Je kunt moeilijk zeggen: en nou neem je een

Leo Dijkman (links) en Henk Huisman, respectievelijk coördinator alternatieve sancties minderjarigen en coördinator Dienstverlening voor meerderjarigen bij de Reklasseringsraad in Leeuwarden.

